

שליטה ואלימות: הcats נשים בישראל ברבורה סבירסקי

פתחת המקלט הראשון לנשים מוכות בחיפה בנובמבר 1977 הביאה ל"גילוח" הציבור של תופעה חברתית שהיא בעצם עתיקת ימי-הcats נשים בידי בעלהן. באמצעות התקשרות ובדיונים אקדמיים החל להופיע מונה חדש: "אישה מוכה"- אישה שהיא קורבן לתקיפות גופניות חרזרות מצד הגבר אליו היא חיה, תקיפות המלות בדרך כלל גם באלים מינית ונפשית.

חקירה של ועדת הפנים של הכנסת העלתה ש- 55% מכלל 1500 הנשים שפנו ב- 6/1975 אל הלשכות העידו כי הן מוכות. הוועדה הגיעו להערכה כי 5 עד 10 אחוז מכלל הנשים הנשואות בישראל הן מוכות.

אלימות נגד נשים כתופעה של עדות או תרבותיות שונות

התפיסה הרווחת ביותר בארץ היא זו הרואה בהcats נשים כבעיה עדתית או תרבותית. בתפיסה זו ניתן למצאו שתי גרסאות: הגרסה הראשונה טוענת שהcats נשים היא התנהגות מותרת במסורת התרבותית של יהודים צפון אפריקה והழוצה התיכון ובתרבות המזרח המוסלמי. גרסה שנייה מיחסת את התופעה לדפוסי התרבות שנוצרו אצל מזרחים וערבים בהיותם מוקמים בדרגות הנמוכות של החברה הישראלית.

יש לציין כי הסטריאוטיפ הזה מופיע לבסוף אחר גם במדעי החברה: בסוציאולוגיה ובאנתרופולוגיה, לדוגמה, מקובלת האבחנה בין "חברה" לבין "תת תרבויות", כאשר ל"תת תרבויות" מייחסות צורות התנהגות שאסורה או בלתי מקובלות ב"חברה". אבחנה זו מסבירה התנהגויות שליליות על ידי כך שהיא מיחסת אותן לערכים המקובלים, כביכול ב"תת תרבויות" והנוגדים את אלה של ה"חברה".

כיצד ניתן לעצור תופעה זו? הפתרון הנazor מגישה זו הוא שינוי תרבותי: "לחנן מחדש את המזרחיים, כך שיקבלו את כללי ההתנהגות של ה"חברה" ויפסיקו להכות ולהיות מוכות. תוכניות חינוך ורוחה שמטרךן להעלות את רמת החשכה, ההכשרה המקצועית ואת הרמה התרבותית של המזרחיים, אמורות להביא להפסקת האלים במשפחה ותופעות אחרות המייחסות בארץ לתרבות המזרחית המסורתית.

אין שום מדיניות ספציפית לטיפול בבעיה של נשים מוכות- שכן בעיון נטפסת חלק מבעיה רחבה יותר, שתעלם רק עם היעלמותה של זו.

הניסיונו של המקלטים לנשים מוכות בארץ אינו מאשר את התפיסה העדתית או התרבותית של הcats נשים. אומנם שיעירן של הנשים המזרחיות הפונות למקלטים לנשים מוכות גבוהה מזו של הנשים האשכנזיות, אך את ההסביר לכך ניתן יש לחפש לא בתרבות המזרחית, אלא במגוון האלטרנטיביות הפתוחות בפני נשים. ניתן להבחן בין נשים הבאות למקלט על מנת לקבל עוז בלבד, לבין נשים הבאות אליו על מנת לקבל מחסה. הנשים המעניינות ביעוץ בלבד הן בדרך כלל בעלות השכלה ואמצעים כלכליים גדולים מалаה של הפונות למקלט לצורך מחסה ושיעור האשכנזיות ביניהן גבוהה. נשים אלו יש אפשרויות רבות יותר לפתור את הבעיה בכוחות עצמן: הן יכולות לעזוב את הבית ולכור דירה, או להוציא את הבעל מהבית באמצעות צו מניעה, כשהן יודעות שיש סיכוי גבוהה שהבעל יכבד את הצו פן יפגע מעמדו בעבודה ובחברה.

העמדות והדימוי העצמי של הנשים המוכות בארץ אינם שונים מallow של נשים מוכות אמריקאיות בנות המעמך הבינויי הגבוה שbao לקבלת טיפול אצל הפסיכולוגית לנור ווקר, במילימ' אחרות, הניסיונו של המקלטים בארץ ובארצות אחרות מראה שהcats נשים אינה תופעה שנייה לשיכחה לעדיה מסוימת או להסבירה כ"תת תרבויות" זו או אחרת והפתרון המוצע של "חנן מחדש" של המזרחיים לא יביא לפתרון הבעיה.

אלימות נגד נשים כתוצאה של "динאמיקה של אינטראקציה"

תפיסה הרווחת בין עובדות רוחה והנולדות כנראה, בבית ספר לעובדה סוציאלית, טוענת כי אלימות נגד נשים מקורה ב"דינאמיקה של אינטראקציה" בין בני הזוג. בתרגום חופשי לעברית נאמר כי הבעל מכח את האישה מכיוון שהם מתגוררים יחד, מרבים להתראות ודבר זה עם זה ולא תמיד מסכימים. "מערכת יחסים" ו"ישוי משקל" מתקיימים כאשר כל אחד/ת מקבלת את אשר היא/הוא צריך: הבעל לוקח צורך חורך להכות, והאישה המותקפת מקבלת את המכות מפני צורך לתקן מוכות (!!)

גרסה אחרת אומרת שהאלימות הופכת להיות חלק מהחיכים של זוגות נשואים, כאשר ההתנהגות של כל אחד/ת מיימת על מגנוני ההגנה של השניה וגורמת להתנהגות שביאה לאלימות, בדרך כלל נגד האישה.

נקודות המוצאת של תפיסה זו היא עצם קיומה של תופעה חברתית נתונה, מעיד על כך שיש לה פונקציה חברתית, למשל: אם בכל חברה קיים מוסד המשפחה, סימן שהמשפחה מלאת פונקציה חברתית חשובה (כגון קיום המין האנושי וגידול הילדים). ניתן להשליך גישה זו על התא המשפחתי, ככלمر אם היחסים בין בני הזוג מאופיינים ע"י אלימות, סימן שהאלימות מלאה פונקציה חשובה להתקיימות היחסים ביניהם.

ההיגיון של תפיסה זו מוביל בדרך טיפול השמה את הדגש על שנייה דפוסי "האינטראקטיה" בין בני זוג באמצעות טיפול פסיכולוגי וייעוץ נישואין, בין אם אינדיווידואלי ובין אם זוגי. הטיפול מכוון למד כל אחד/ת להכיר בצריכים של השניה ולהתנהג או להגיב בצורה שלא תפגע בשניה ולא תגרור לאלימות.

הבעיה העיקרית של תפיסה זו נובעת מכך שהיא מתייחסת אל שני בני הזוג כשוויים במשפחה ובחברה. בעלי תפיסה זו מעריכים מהעובדת שיש הבדלי כוח בין בני הזוג - לטובת הבעל. אין לדבר כאן על "ישוי משקל" שכן אין כאן שוויון כלל. במקרה של קונפליקט לבעל יש יותר כוח פיזי ויתר נכונות להפעיל כוח זה, האישה מנוצחת מראש.

בעלי תפיסה זו מעריכים גם מגורמים חזץ-משפחתיים, ככלמר הבעל רכש מודעות לכוחו הפיזי עוד מילדותו, וחונך לפתח אותו ולהשתמש בו לצורך יתרון בעיות. גם הבעל וגם האישה לומדים מגיל צעיר כי הגבר חשוב יותר מהאישה וכי הוא מיועד להיות ראש המשפחה. תפיסה זו גם מתעלמת מהעובדת שלאיישה אין אלטרנטיבות מקובלות וממוסדות לумент של אישתו נשואה. אישה יהודיה שרצה להתרשם תלויה בראצון עליה לתת לה גטו, ואם יש לה ילדים והיא לא צעירה היא תתקשה להתחנן שנית. עובדות אלו ידועות היטב גם לבעל וגם לאישה ומשפיעות על היחסים ביניהם.

הפתרון המוצע על ידי גישה זו - פיתוח שרוטטי ייעוץ נישואין וטיפול פסיכולוגי- אינו יכול להביא לצמצום הבעיה לא במשפחה ולא בכלל, משום שלרוב הבעלים המכילים לא משתפים פעולה ולא מוכנים לקבל טיפול.

אם כך הטיפול היחידי ניתן לאישה, אלא שהטיפול בדרך כלל אינו מתייחס אל האישה כאיישות בפני עצמה ורק מעודד אותה להימנע ממצבי קונפליקט עם בעלה, ככלמר להתרמסր למשך הבית ולהיכנע לבעל (תורתני משמע). דורך טיפול זו מתעלמת לחלוטין מצרכי האישה ורצונותיה ובעצם מחמירת את המצב שאותו היא באה לתקן, שכן היא מחזקת את הבעל על חשבונו האישה ומגבירה את אי השוויון ביניהם.

גם כאשר הבעל משתמש בטיפול זוגי התוצאה אינה שונה. האישה נחשבת לחוליה החלה וממנה דורשים לעשות את מירב השינויים והויתורים.

פתרונות אלו אינם מסוגלים -ואינם מיועדים- לשנות גורמים חברתיים אשר מונחים את ההתנהגות של שני בני הזוג: את החינוך הפורמלי והלא פורמלי שמפליה את האישה לרעה מרגע לידתה כבת.

דרך טיפול נוספת שמצויה נישה זו היא טיפול תרופתי הנitinן ע"י פסיכיאטרים ו/או רופאים כלליים.

מיותר לציין שתרופות אלו אינן יכולות לשנות את האישה והיחסים שלה עם בעלה וביריות רבים רק מחריפים את המצב אותו באו לתקן- דיכאון או עצבנות.

אלימות נגד נשים כתוצר של "מוזכרים של נשים"

תפיסה הרווחת מזה שנים רבות ומתבססת על תורה פרויד לפיה האישה היא נכה מבחינה ביולוגית כי חסר לה איבר המין של הגבר- הפין. העובדה שהיא יצור "מסורת" מגבילה את האפשרויות המיניות שלה מבחינה ביולוגית

ופסיכולוגית וגורם להתגבשותה של אישיות פסיבית. אישת המסתגלת לגורלה הנשי לומדת להפיק הנאה מינית מסבל ומכאב. דויטש, פסיכיאטרית פרוידיאנית מנשחת זאת כך: "ההסתגלות לכאב הכרוך עם הנאה או להנאה הכרוכה בכאב יכולה ליצור קשר כה חזק בין השניים עד שההנאה המינית הופכת להיות תלולה בכאב. כך מקבלת המיניות הנשית את אופייה המזוכיסטי".

על פי תפיסה זו כל הנשים, מעצם היוטם נשים, נוטות לחפש סבל וכאב כחלק מהוויתן המינית, נשים מוכות שונות מנשים שאין מוכות רק בכך שהם מזוכים אצלן הוא יותר קיזוני.

תפיסה זו אינה מובילה לשום ממש חברתי להפסקת האלימות: בקרב העובדות הסוציאליות נשים אלו נחשות ל"מקרה אבוד" והן מאמיננות שגם אם הן יתגرسו מהבעל המכחה הן ימצאו גבר אחר שיכה אותן מושם שכן "זוקותות זהה".

בספרה "נגד רצוננו" מתיחסת סוזן בראונמילר באופן ביקורתי מאוד לתפיסה "המזוכים של נשים". היא טוענת שנשים אכן "מתהנקות להיות קרובנות אונס", מתהנקות לגבש גישה פסיבית כלפי גברים וככל החיים בכלל, ומתהנקות לצפות לבב מיידי גברים- אך כל זה לא אומר שהן נהנות מכך.

הניסיונו של עובדות במקלטים לנשים מוכות מעיד גם הוא על כך שנשים אין מקבלות סיוף מיני או אחר מאונס, מכות או השפלות אחרות מבعلיהן וככל, ללא יצא מן הכלל, מדוחות על מצב הפוך בו הן נרתעות מקיים יחסי מין עם בעלייהם לאחר התעללות מצד בעלייהם.

הרואה ה"חזקה" ביותר של גישה זו היא העובדה שהנשים נשאות עם בעלייהם: רבים רואים בזו הוכחה לכך שהנשים אכן נהנות מאלימות בעלייהם, אך יש למצוא את ההסביר לכך לא ב"מזוכים", אלא בהעדר אלטרנטיבות חברתיות ממוסדות לחיו נישואין, ובתלות של נשים בבעליהם. מכל אלה עולה שהשאלה ש策ריכה לעלות היא לא "איך היא נשארת?", אלא "איך היא בכלל מצילה להחזיק מעמד?"

אלימות נגד נשים כתוצאה של פתולוגיות של גברים

תפיסה רוחות היא התפיסה המייחסת את האלימות לפתולוגיות של גברים מסוימים. לפי תפיסה זו האלימות נגד נשים מהוות סטיה מערבי החברה וערבי המשפחה, ונוגדת את כללי ההיגיון החברתי עד כדי כך שניתן לייחס אותה רק לגורמים פתולוגיים חמורים אצל גברים מסוימים – כגון התמכרות לסמים או אלכוהול או מחלות نفس. תפיסה זו מייחסת את האלימות לשכבות הנמוכות, אשר בהן תופעות אלו אמורות להיות שכיחות יותר. במקרים שבדקו את הקשר התמכרות לסמים או אלכוהול לא בוסס הסבר תיאורטי לקשר בין תופעות פתולוגיות אלו לבין הcats נשים.

המסכנה הטיפולית של תפיסה זו פשוטה: אם הגברים המכילים הם מכורים לסמים או אלכוהול או אם הם חוליא נפש, יש להפנות אותם למוסדות המטפלים בגמילה ומחלות نفس. הגבר הוא זה הנטאפס כאובייקט העיקרי לטיפול ואשתו המוכה נקראת להשתתף במאץ לשיקם אותו. הבעה העיקרית של שיטת הטיפול בגישה זו היא שהיא מתקדמת בבעל ושותחת שבעצם האישה היא הקורבן. האישה נדרשת לשכנע את בעלה לקבל טיפול ולרצות להבריא, אולם הגורמים המטפלים שוכחים שבמקרים רבים לאישה אין שליטה על הבעל, והדרישה שתהייה שותפה לטיפול בבעלה דורשת ממנה לעיתים להמשיך ולהיות קורבן לאלימותו.

האלימות נגד נשים כתוצאה של תסכולים של הבעל

תפיסה המצביעת על הגבר כאחראי להcats האישה, אך מתייחסת לכך לא כאל סטיה, אלא כדף התנהגות "נורמלאי" וצפוי בחברה בת זמנינו. לפי תפיסה זו גברים המכילים את נשותיהם הם גברים מתוסכלים. תסכוליהם

nobuimim m'mudemim karashim mishpacha v'kempfernsim: abtala, b'veiyot k'ydum be'uboda, chosar sifuk be'uboda, sh'er la masfik v'afpi lo puri stutus b'inei lebin n'shotihamon lem'shal am ha'isha meschilah v'itor av bat le'mishpacha miyochset yoter). Tefisah zo mashtamchta ul tiaoriot psikologiot ha'miyochset tok芬ot l'tascolel v'movafiqot be'ikar b'kavozot be'ulot stutus chabrti n'mok. up'yi k'zor, ldogma, o'mens l'dimim v'neshim na'shavim l'kavzah b'ulat stutus n'mok, ak ein zo m'baya ottem la'alimot. ho'a masbir zot b'cuk slilidim y'sh takoo' ci casher igdalu y'zo l'manot t'gmulim g'vah yoter, v'ailo n'shim p'shot makbelot at mu'mden hanchoth, sh'en, ldabru, ai shuvion b'in ha'minim na'teps ul y'di shni ha'minim lanegativim.

mekher shel gal, morah ci ha'hadel ha'ikari b'in g'berim m'kim la'g'berim she'ainim m'kim ho'a b'mu'med t'usokti: mu'medim shel ha'g'berim ha'mikim n'mok yoter. lab ar'i m'zachah ci shi'ur ha'abtala aczel b'ulim m'kim g'vah m'zah la'g'berim she'ainim m'kim.

mekherim nospeim m'zachao alimot b'mishpachot ha'isha b'ulat stutus g'vah m'zah shel b'ulihon. ha'ptaron h'tipoli ul pi tefisah zo y'hiya matan h'tbrot sozialiyot, c'g'on ha'chshra m'katzu'iyut, v'hebat'hot ha'knessa le'mishpachot al. g'isha t'ipolit nospet ha'ya le'oudet at ha'isha lo'otur ul ubodathah b'mida v'ha'uboda shela "matse'el" at b'ala ou le'ubod b'mekra v'ha'bal la'ro'ach/ycol le'ubod ao le'schenu otteha lo'otur ul chi'i chbra, b'mida v'ho'a ro'a b'cuk f'g'veah b'mu'med b'mishpacha.

hab'ya shel tefisah zo, segm ha'ya camo ha'tefisah ha'ptoloygiet m'makdzat at t'shomat ha'lb b'g'ber v'matzbi'ah ul f'teronot ha'dorshim ha'korbah m'atz ha'isha. ha'ya matulmat ma'aniyot ha'isha v'mekz shgm la' y'sh tascoleim. merb'it ha'chokrim minh'chim m'rash ci ha'tascoleim shel b'ali mu'med n'mok ha'm'rifim yoter. ha'kib'ya sh'lab'eli mu'med n'mok y'sh yoter tascoleim ha'ya ch'srat m'shmu'ot casher "tascolel" mogder ba'ofen op'retivi ch'chosr am'utzim k'leli'im, ao ha'dur m'katzu y'korati.

munaki sed ainim y'kolim - v'ainim miyu'adim - le'shotu mu'med chabrti. shnit ha'bu'ya a'ina r'k k'leli'im: n'sim m'kot magiu'ot m'kul ro'bd'i ha'chbra. gem op'atziyut h'tipol ha'seniya-h'tipol sozialiy b'ha'isha - a'ina y'ileh, meshom sh'ho'a matb'ss ul ha'chah sh'ha'ber ho'a ha'chosh b'mishpachah al ha'isha la'hatais umzma' la'zrichio v'ha'ya zo shnuelat le'shotot v'yon'rim v'ha'kib'ot le'mun b'ala. tipol zo r'k m'charif at ha'bu'ya sh'en m'gerim l'mekot ml'achchila ha'ya na'hitotah sh'ha'isha be'uni'i umzma' v'be'uni'i b'ala, ao c'pi sh'kivno zot dzobsh v'dzobsh: "korban mataisim la'alimot".

alimot negd n'shim casimfutim shel mu'med ha'isha b'chbra

ha'caha v'zorot achrotot shel alimot m'atz b'ulim negd n'shotihamon ha'n'ufot chabrtiot b'ulot ha'historiya ar'ocet shenim sh'nmazao b'tribiot rotot v'shotot.

mosad ha'mishpacha m'kayim v'manzich at na'hitotun shel n'sim b'amatzot ch'lokot t'pkidim b'lati sh'voni'ut v'ba'matzot u'izob ha'ilidim v'chay'ocim b'ha'tam. ha'mishpacha m'bosstet ul ai shuvion, casher ha'bal na'chshab li'rash ha'mishpacha" v'lnatzig ha'ichida ha'mishpachetit k'li ha'chbra v'mosdot h'chok. ho'a ha'mpferns ha'ikri. fu'ola ha'hanashat le'ikarit m'f'uliyot ha'mishpacha - ho'a ha'achrai ul kel m'sha v'matan k'leli ao acher um mosdot h'chok v'h'mida. ha'mishpacha gem mutzbat at ha'ilidim be'zora sh'manzicha at na'hitotah sh'ha'isha: merag'u lidato l'omed ha'ilid lo'ut sh'ho'a shi'ek mu'med mo'ud, v'ailo ha'ilida lo'omdat sh'ha'ia shi'icit mu'med n'hot.

mosdot ha'chinen m'mash'icim b'mal'acha b'amatzot s'fri ha'kri'ah ha'nehogim b'ciyot ha'nmocot, lem'shal "mkarot yisrael" b'hem m'ozgim ha'g'berim c'g'borim v'be'uli t'chomi' u'stok r'bis v'mgo'oniim, v'ailo ha'neshim m'ozgut b'bulot ha'kib'ot v'sh'liyot v't'pkid achd v'ichid - am. ha'mishp'at ha'ras'hon ha'nlemd b'msgorot no'sha "ha'mishpacha" ho'a "aba ha'ras ha'mishpacha". mu'meda ha'na'hot sh'ha'isha m'mashik la'hiot monach g'm b'shok ha'uboda, b'z'ba v'bm'sdot h'dot b'hem, lem'shal ha'isha sh'ro'ach la'hetg'rasz z'ri'ah le'kbel at ha'samt b'ala latot la'get.

גם החוק האזרחי מציב את האישה במעמד נחות, כאשר איןו מתייר לה לעבוד עבירות לילה או בעבודות מסוכנות- בעבודות אלו בד"כ השכר גבוהה יותר. אישה אינה יכולה לעשות הפלת חוקית ללא אישור ועדה רפואי- אין לה בעלות על גופה.

מדוע אם כן, משתמשים גברים באלימות כלפי נשותיהן? התשובה לכך היא הבדלי הממעמד בין הגבר לאישה- כמו כל הבדלי מעמד בחברה- אינם דבר "טבעי" ומובן מאליו. על מנת למש את העליונות נוצר הגבר במוסדות החברה: הוא מקבליחס מועדף במשפטתו מגיל צער, במוסדות החינוך הוא מקבל את ההכשרה המקצועית הגבוהה יותר, והוא המוכר על ידי החוק כນציג המשפחה.

לבעל מותר לבוא בדרישות לאשתו, כגון להחזיק את הבית טוב יותר, לטפל בילדים טוב יותר, לקיים איתנו יחסי מין כרצונו. לאומתו האישה אינה יכולה לבוא בדרישות לבעה ממשום שזה יחשב ל"פרובוקציה" מצד האישה. המדברים על גישה זו מתעלמים מהעובדה שלאייה רצונות ודרישות משלה ועליה לשאת ולתת עם בעלה לאורך כל חייהם, וזאת מעמדה נחותה. מוסד המשפחה מנציח את הגבר כתוקף אפשרי ואת האישה כקורבן אפשרי. מערכת החוק אינה מתייחסת באופן ספציפי להכאה ואונס של אישה ע"י בעלה. המשטרה אינה מכירה בזכות האישה הנושאת גופה, בין היתר ממשום שאין חוק המתיחס לכך.

נשים מוכחות נוטות להישאר עם בעלייה ממשום שאין להן אלטרנטיבה ממוסדת ומקובלת פרט למעמד של אישה נשואה. הזוחות של האישה הנושאת קשורה באופן בלעדי, כמעט, לבעה- ולא למעשה. בעזיבת הבעל יש ממשום אובדן הזוחות. גירושים גם פירושם גם אובדן פרנסתה לאישה ולידיה ואובדן מעמד חברתי בעיקר בשכבות הגבוהות בחברה. במשפחות דלות אמצעים הבעה העיקרית של אישה הרוצה לעזוב את בעלה האלים היא בעיית דיור- מרבית הדיורות הן יקרות ואת שכר הדיורה יש לשלם שנה מראש ולא כל בעל בית רוצה להשכיר לאישה.

מן הדיוון עולה כי הכתת נשים נובעת ממעמדה הנחות של האישה בחברה ובמשפחה. אוטם הגורמים המקיים את האישווין בין המינים גורמים גם לקיום תופעת האלימות נגד נשים: מוסד המשפחה, מוסדות החינוך, המדינה והדת. אי השוויון מופיע בכל החברות המוכרות לנו כיום, אם כי מעמדה של האישה איןו זהה בכל החברות- גם אם הוא נמוך משל הגברים. הבעה אליה יש להתמודד אינה המוסדות החברתיים של קבוצה, ذات או לאו כל שהוא, אלא האישווין בין המינים הקיים בכל החברות בנות ימינו.

מה עליינו הנשים לעשות

על מנת לשיטים קצת לתופעת האלימות נגד נשים יש תחילה לשנות את מעמדה של האישה בחברה. השינוי נעוז בנו עצמנו נשים. علينا לקרוא תיגר על המוסדות הגברים המניצחים את מעמדנו: המשפחה בעלת חלוקת תפקידים אי שוויונית, בת ספר, החוקים אשר מתייחסים לאישה כנחותה ואינם מספקים הגנה לאישה המוכה מפני בעלה, המשטרה אשר אינה מגינה על האישה הנושאת, מוסדות הדת המפלים את הנשים לרעה, ומעסיקים.

אין לפכות כי הממשלה או המוסדות הקיימים ישנו את מעמדנו, שכן אלו מוסדות גברים שאינם עניין בשינוי מרחיק לכת עבור נשים. علينا להקים מוסדות על בסיס תודעה נשית, כדוגמת מקלטנים לנשים מוכות מקלטנים אלו הוקמו ע"י נשים עבור נשים. הקמת המקלטנים הביאה לטבעת מושג חברתי חדש- "אישה מוכה"- וכן להגדרה של אלימות בעלים נגד נשותיהם כבעיה חברתית חמורה. בערים בהם יש מקלטנים לנשים מוכות יש שיפור ניכר ביחס של המשטרה כלפי נשים מוכות, אפילו בתדי דין ובבנית נוטים לפ██וק לטובת האישה המוכה. אישה מוכה אף "זוכה" להטבות במוסדות הרווחה הממשלתיים.

שינויים אלו לא התרחשו כתוצאה מהיוזמה, הרצון הטוב או הפתיחה של המוסדות הקיימים, אלא כתוצאה מהתארגנות של נשים שנטלו את היוזמה לידין.

רק יוזמות של נשים למען נשים יכולות להביא לשינוי מעמדה של האישה בחברה והפסקת תופעת האלימות כלפי נשים.

מה השתנה?

הכאת נשים על ידי בני זוגן קיבלה הגדרה של תופעה שלילית וננקטו צעדים שונים כדי להתמודד איתה, החל מהקמת מקלטים ושרותי ייעוץ וטיפול, דרך הסדרים חדשים בחדרי מין והנחיות חדשות לשוטרים, וכלה בחקיקת החוק למניעת אלימות – 1991, המאפשר לשוטרים ובתי משפט להרחק בעל אלים מהבית לתקופה של עד 6 חודשים.

ב- 1986 מינה הייעץ המשפטי לממשלה ועדת שתקידה לגבות המלצות בנושאי מדיניות החקירה, התביעה והמשפט של המשטרה בנוגע של אלימות במשפחה. ב- 1989 מסרה הוועדה את מסקנותיה, שעיקרן "מעבר מגישה של יישוב הסכוך לגישת הסמכותית באכיפת החוק, ממדינית של שלום בית למדיניות המדגישה את הפליליות שבמעשה. המשטרה אימצה המלצות אלו והוצאה הנחיות חדשות לשוטרים. במקביל משרד הבריאות הורה לבתי חולים להעניק לנשים מוכחות טיפול ותיעודה רפואית חינם. משרד השיכון מאפשר לנשים מוכחות שהו במלטטים לקבל סיוע בשכר דירה ולאחר מכן מתגרשות מבعلיהן הן זכויות לדיר קבע מסובסד".

כיום כל יותר לאישה המוכה להישרד לבד- הורית וככזאת היא זכאית להטבות בביות לאומי, ארנונה, אוטובוסים, במעונות ילדים וכו'.

המדיניות החברתית הנוצרת מרוב החוקרים העוסקים בנשים מוכחות גורסת פתיחת מקלטים והענקת שירותים אחרים לנשים מוכחות. שטיינר, אפשטיין ומרידר קוראות במפורש לטיפול קבוצתי במקום פרטני ושתייןר אף מציעה שורה ארוכה של שינויים במדיניות כולל חוקיקה חדשה.

מה לא השתנה?

המלטטים לנשים מוכחות הפכו ברובם למוסדות הזוגים ורק לקוימים, הם אינם יזמים פעילויות מעבר לאלה הדרושים להפעלת המוסד עצמו, ורוב הנשים השוחות בהם אין מעורבות בעיליות ומאבקים פמיניסטיים רחבים. למרות החידושים בשיטות הטיפול- טיפול קבוצתי לנשים לחוד- דרכי הטיפול הנפוצות הן עדין טיפול זוגי ופרטני, עם כל ההשלכות הנובעות מהן. כיום אומנם כל יותר לאישה- יהודיה- להישרד לבד- הורית, היא עדין צריכה לפנות לרבעות לקבלת גט מבعلاה, ולמוסד זה אין סיוע לאישה המוכה.

באמצעי התקשורת מדוזחים על מקרים של הריג נשים כבעה "רומנטית", כ"טרגדיה משפחתיות", כאירועים מקרים או באשמת האישה. בעשור האחרון נכתבה בארץ מעט מאוד ספרות פמיניסטית רדייאלית. יתכן שמצב זה הוא פועל יוצא של העובדה שרוב הכותבות מועלות ע"י האוניברסיטאות וחיברות לפעול לפי כללי המשחק של מוסדות אלו. יתכן שככל עוד לא יקומו בארץ מוסדות מחקר והוראה אלטרנטיביים, וכל עוד לא יעניקו ארגונים פמיניסטיים מילגות כתיבה ליוצרים פמיניסטיות, לא תהיה ספרות פמיניסטיות רדייאלית, המחויבת לשינוי בסיסי ביחסי הכוח בין הבנים והבנות.